

Gemeente van Jezus Christus,

Dat was me het jaartje wel! Als ik eens even terugdenk, aan wat dit jaar mij gebracht heeft, dan denk: Hoe is het mogelijk, dat de Heer je er doorheen sleept. Het zal ook uw ervaring zijn, dat een jaar zomaar om is, maar als je dan terug gaat kijken en je gaat vertellen en beschrijven, wat er wel niet allemaal is, dan zou je er een dik boek over kunnen schrijven.

Wat er aan het eind van zo'n jaar gebeurd, dat is dat mensen overzichten gaan maken. De zaken op een rijtje zetten en nog eens doordenken en bespreken en bekijken. Het zijn de vermakelijke dingen, die je overkomen zijn. Maar er is ook het leedvermaak. Met afgrijzen, maar ook met een zekere spanning kijk je nog eens naar die beelden van rampen en ongelukken, van het afgelopen jaar. En als je dan bij jezelf te rade gaat, dan zie je in gedachten de beelden van wat er in je eigen leven gebeurd is. De beelden van ziekenhuizen, van ingrijpende veranderingen in je leven, beelden van afscheid, van verdriet, beelden van vreugde van feest en vertier.

[Ook als gemeente kijk je terug op zo'n afgelopen jaar. Een herderloze tijd, waarin je met vallen en opstaan trachte het leven van de gemeente een beetje op peil te houden, en je ziet de beelden van matig bezette erediensten, je herinnert je de teleurstellingen, de problemen, maar ook de feesten binnen de gemeente. En je herinnert je de gebeden, en je wordt je bewust hoe God ernaar luisterde, hoe Hij gebeden verhoorde.]

En ook als gemeente van Christus kijk je terug. En je ziet de beelden van redelijk volle erediensten, we zien de dieptepunten, de moeilijkheden, maar ook de feesten, die we hier gevierd hebben. We herinneren ons de moeilijke momenten, bij begrafenissen en herdenkingen. We herinneren ons de eindeloze gebeden van de gemeente, en je bedenkt hoe God hoorde en verhoorde. Je herinnert je ook misschien de momenten, dat je hier met gemengde gevoelens of zelfs met tegenzin was.

We herinneren ons opnieuw de gezichten van hen, die er vorig jaar nog bij waren, maar nu niet meer. Heer, herinner u de namen, van hen die gestorven zijn. Ja, we zien opnieuw de beelden van avondmaal en doop, van rouw en trouw, die gebeurtenissen die in de Naam van de Heer alsmaar doorgaan, tot in der eeuwigheid.

Als predikant en als mens kijk ik terug, op een jaar waarin mijn leven een totaal andere invulling heeft gekregen. De beelden van het begin doemen op, de spanning, de hoop, de vreugde tenslotte. Als mens kijk ik terug op de talloze ontmoetingen met andere mensen, in hun leefsituatie, kijk ik terug op al die plaatsen waar ik welkom werd geheten, en waar ik misschien iets terug kon doen, door goed te luisteren.

En bij dat alles zijn we ons bewust, dat wij van alles achter kunnen laten, maar dat wij ons van ons verleden nooit los kunnen maken. Je wortels daar zit je aan vast, je levensgeschiedenis, je voorgeslacht. Die God, die droeg ons voorgeslacht, gelukkig maar, want Hij draagt daarmee de geschiedenis van ons leven. Hij draagt ons verleden,

zodat wij een toekomst hebben, en zodat we het in het heden vol kunnen houden met de kracht van de Heer. Nee, we kunnen onze wortels niet loslaten, maar aan het eind van het jaar, laten we wel het een en ander achter.

Oudjaarsavond is een avond om je ballast kwijt te raken, datgene waarvan je weet, dat het niet nodig is, maar dat je uit onverschilligheid niet hebt losgelaten. Onze onverschilligheid, daar gaat het vanavond ook om. Het leven dat maar door gaat. Zonder dat je er erg in hebt, gaat het maar door. Van de rampen in de wereldgeschiedenis trek je je weinig aan, want het is thuis al zwaar genoeg.

Deze avond is het puinruimen geblazen. Schoon schip maken, al datgene wat in de ogen van de Heer overmatig en overbodig, dat alles kun je welgevoeglijk aan de kant schuiven vanavond. Je hebt het voor je leven niet nodig, het staat je alleen maar in de weg.

Het is aan ieder persoonlijk om er achter te komen, wat puin is in je leven en wat stevige bouwstenen zijn. Voor jezelf moet je kiezen, wat ballast is en wat waardevol is. De praktijk van ons overvloedige leven leert ons, dat er dan veel overmatig puin zal zijn, en slechts weinig, wat werkelijk waardevol is. En dat is niet erg, want we kennen de bijbel goed genoeg om te weten, dat wij aan een heel klein beetje genoeg hebben.

Levi de tollenaar had niet genoeg. Tollenaars moesten belastingen heffen bij de bevolking, maar ze mochten zelf weten hoeveel, als ze maar een bepaald bedrag afdroegen aan de romeinse overheerser. Met als gevolg, dat het verleidelijk was om flink geld binnen te slepen.

Een tollenaar werd daarom als beambte door de mensen bespot veracht en zelfs gehaat. Hij was 'fout' zouden wij zeggen. Maar de persoon die achter deze baan zat is daarmee uit het zicht verdwenen. Wat hier met deze tollenaars gebeurd, en ook met hoeren en andere verschoppelingen, dat is, dat zij, in ons taalgebruik, gediscrimineerd worden.

Discriminatie is een beladen woord. Want als het woord valt, dan is er meteen ook een beschuldiging uitgesproken. We weten allemaal wat discriminatie is, maar zelfs het meest vanzelfsprekende moet je zo nu en dan weer even uitleggen. Als je de negatieve lading uit het woord haalt en het woord haar letterlijke betekenis geeft, dan is discriminatie: Onderscheid maken.

En als wij dan terugzien naar het oude jaar en willen bepalen wat ballast is en wat waardevol is, dan moeten wij dus onderscheid maken, dan moeten wij letterlijk discrimineren. Uitvogelen met je eigen geweten, wat goed was en wat helemaal niet goed was.

Zoals de mensen zich tegenover de tollenaar gedragen, met hun vooroordelen, met hun verachting voor het onbekende, dat is: Discriminatie, met die negatieve bijklank. Zoals de tollenaar zich gedraagt ten opzichte van de mensen, als hij teveel van hen eist, dat is: Onrechtvaardigheid. Maar zoals de Heer omgaat met onrechtvaardige tollenaars en met discriminerende mensen, dat is: Barmhartigheid.

Jezus maakt geen onderscheid tussen mensen, hij roept iedereen op tot navolging, zonder onderscheid en aanzien des persoons. Maar vooral de zondaren roept hij, omdat zij gevangen zijn in de ballast van hun leven, in de overvloed van de wereld.

En Jezus is gekomen om gevangen te bevrijden, om zondaars te bekeren. En het zet je even aan het denken, dat hier opnieuw de wonderlijke kracht van de Heilige Geest werkzaam is. Want zoals wel vaker zien we dat het evangelie wortel schiet, niet bij hen die er in doorgeleerd hebben, de farizeeën, maar juist bij degene die helemaal zichzelf in de nesten heeft gewerkt.

Wat gebeurt er eigenlijk als Jezus discrimineert, dus letterlijk: onderscheid maakt. Dan merken we dat de barmhartigheid van de Heer groter is dan de straf op de zonde.

Dan spreekt de Heer van vergeving. En wat is het verschil als Jezus onderscheid aanbrengt, en als wij op onze hatelijke manier discrimineren. Het verschil is, dat wij slechts een kant van de mens zien, terwijl Jezus de hele mens aanziet.

Dat is wezenlijk het belangrijkste woordje in dit tekstgedeelte: En Jezus zag de tollenaar. Hij zag, Hij zag hem als heel mens, met heel zijn hebben en houden, met het goede en het kwade. Jezus zag hem niet over het hoofd. maar Hij zag hem aan als kind van God, en vraagt: Volg mij!

Maar wij, wij zien slechts een kant, wij zien alleen maar de buitenkant van de mens en niet de hele mens, wij zien alleen maar het kwade in de ander en laten het goede maar weg. En vergeving, daar komen wij al helemaal niet aan toe. Wij gaan af op de eerste indruk en we verdiepen ons niet in de vreemdeling, in de ander.

Jezus daarentegen is er vanaf het eerste ogenblik op uit, om de hele mens te kennen, en Hij komt bij hoeren en tollenaars binnen in hun huis, om hen in hun leven te leren kennen, Jezus verdiept zich in de mens, uit liefde, en niet uit verachting of medelijden. Jezus wordt een gast aan tafel bij zondaren. En de vraag van de schriftgeleerden, of dat wel pas geeft om daar te eten, of dat wel passend is voor een Messias, deze spottende en hatelijke vraag, daarop antwoord de Heer niet met woede, maar met verstand en zachtmoedigheid.

Jezus discrimineert, Jezus maakt onderscheid tussen wat wezenlijk is. En tussen alle vromen door ziet Hij gelukkig de zondaar niet over het hoofd, maar Hij eet met hen, en Hij zegent daardoor het huis van de zondaar. De weg van Christus is de weg van de geneesheer, Hij geneest de menselijke ziel van het kwaad. Jezus is bij hen die ziek zijn, ziek dat is: uitgesloten uit het normale leven, met een vertroebelde geest, met pijn en klachten, met depressie en met een beschadigde ziel. Hij is de arts aller zielen. En met de woorden van de Heer, met dat kleine beetje moeten wij genoeg nemen, want het is genoeg, Gods genade is voor ons genoeg.

Als we dan zo op de grens van de tijd staan laten we dan discrimineren, dwz. onderscheid maken tussen wat ballast is en wat wezenlijk en heilzaam is. En laten we dat wezenlijke in ons hart bewaren, en er versterkt het nieuwe jaar mee betreden. Ga dat maar bij jezelf na, wat ballast is. Praat maar eens met jezelf vanavond, met je eigen ziel, houdt jezelf de spiegel voor, ga puin ruimen, je leven reinigen van ongerechtigheid.

En als je dan hier en daar de zonde tegenkomt en je niet in staat bent om die uit de weg te ruimen, vraag dan de Heer om vergeving, zodat je ziel gerust kan zijn.

3,

Discrimineer dan zo je eigen leven, laat alles achter wat je niet nodig hebt in de wijngaard van de Heer, en volg Hem.

Jezus navolgen, dat betekent ook het een en ander voor die discriminatie in negatieve zin. En dat leren we dan hopelijk vanavond: Wij mogen de mens niet beoordelen op slechts een kant, maar wij moeten de hele mens zien. Want als wij mensen discrimineren, dan discrimineren we de Here God, omdat we Zijn trouw en Zijn vergeving in twijfel trekken. En hoe vaak gebeurt het niet dat wij ook God slechts van een kant willen laten zien, en niet die hele God; dat we slechts zijn toorn verkondigen, en Zijn genade vergeten. Dat we alleen de liefde van God willen zien, en Zijn oordeel niet meer onder ogen durven komen.

Het is zaak om God niet te discrimineren, maar Hem na te volgen, bij Hem gast aan tafel te zijn. Hem niet bij voorbaat buiten te sluiten, wat er ook gebeurd is. Hier in Zijn huis is er ruimte voor de hele mens, hier is de tent van God bij de mensen, en daar kun je niet genoeg van krijgen.

Morgen lezen we het vervolg op de geschiedenis van Levi de tollenaar, en dan gaat het over de jonge wijn, die je niet in oude zakken moet doen. We leren ook in het nieuwe jaar hopelijk, om goed te onderscheiden, wat des Heren is en wat des duivels is. Aan de hand van de Heer is dat heel goed te doen. Wij moeten leren de geesten te onderscheiden en vertrouwen op de Heilige Geest, die mateloze kracht van God.

Er komt een dag dat Godzelf onderscheid zal maken tussen godvrezenden en goddelozen, maar laat dat dan ook maar aan Hem over. Want ons oordeel is onbarmhartig, maar Zijn oordeel is genade. Discrimineer dan vanavond je leven en laat het vervolgens grotendeels achter en volg de Heer.

Weet u trouwens wat echt discriminatie is: 40 milj. gulden aan vuurwerk. Het is een belediging van de behoeftigen en de hongerigen. Het geloof is niet maar een beetje zoetsappig, het geloof is een zaak van keuze. En kom dan niet met dat bijgeloof aanzetten, dat we toch zeker een keer per jaar boze geesten moeten verdrijven, want dan discrimineren en wantrouwen we de Heilige Geest. Wij moeten leren dat we aan een klein beetje genoeg hebben. En dan is 40 milj. een vloek. Het is overbodig, ballast.

En wat mogen we dan dankbaar zijn dat Jezus gekomen is om zondaars te roepen tot bekering. AMEN